

Oświadczenie dotyczące obsługi formatu DjVu przez oprogramowanie dLibra

W związku z licznymi prośbami o wyjaśnienia kwestii związanych z dostępem do obiektów cyfrowych zapisanych w formacie DjVu, poniżej przedstawiamy komentarz odnośnie wsparcia dla formatu DjVu w oprogramowaniu dLibra.

Format DjVu jest stosowany przez biblioteki cyfrowe w Polsce od wielu lat. Jest to związane przede wszystkim z jego bardzo dobrymi parametrami kompresji obrazu, przy zachowaniu wystarczająco dobrej jakości oraz z możliwością zapisu wielostronicowego obiektu w postaci wieloplikowej. Było to szczególnie kluczowe w początkowej fazie rozwoju polskich bibliotek cyfrowych, kiedy to prędkość połączeń internetowych była niewielka. Z biegiem lat wykorzystanie tego formatu przyjmowane było (często bez refleksji nad zachodzącymi zmianami technologicznymi) przez kolejne projekty digitalizacyjne, co zaowocowało dominacją tego formatu w polskich bibliotekach cyfrowych.

Oprogramowanie dLibra od samego początku rozwijane było z myślą o różnych formatach prezentacyjnych. Dlatego też dLibra umożliwia udostępnianie obiektów w dowolnym formacie, posiadając równocześnie dodatkowe mechanizmy wyświetlania treści dla najbardziej popularnych formatów w polskich bibliotekach cyfrowych, w tym DjVu, PDF, HTML, FLV, MP3 czy MP4. Przykładem tego są mechanizmy zabezpieczania przed kopiowaniem dla formatów PDF oraz DjVu, czy mechanizmy nakładania znaku wodnego na formaty graficzne (np. JPG). Ponadto, aby ułatwić korzystanie z formatu DjVu, opracowana została dedykowana wtyczka, korzystająca z technologii Java (alternatywna do wtyczki opracowanej przez właściciela formatu DjVu).

Wprowadzone w ostatnim okresie zmiany w przeglądarce internetowej Google Chrome (decyzja o braku wsparcia NPAPI) spowodowały niestety, iż wyświetlenie plików w formacie DjVu jest dla użytkowników tej przeglądarki bardzo trudne. Problem występuje zarówno w przypadku korzystania z oficjalnej wtyczki DjVu jak i alternatywnej wtyczki Java. Najprostszym rozwiązaniem jest pobranie plików publikacji na dysk w postaci archiwum ZIP i przeglądanie ich z dysku lokalnego lub... zmiana przeglądarki WWW na inną – np. Mozilla Firefox. Twórcy przeglądarki Firefox również nie zalecają wykorzystania mechanizmów NPAPI, ale nie planują w najbliższym czasie pełnego wycofania wsparcia dla tego typu wtyczek.

Aby ułatwić dostęp do zbiorów zapisanych w formacie DjVu, wersja 6 oprogramowania dLibra udostępniac będzie mechanizm przeglądania obiektów zapisanych w formacie DjVu z wykorzystaniem galerii zdjęć JPG. Oznacza to, że do przeglądania tego rodzaju obiektów nie będzie konieczne instalowanie żadnej wtyczki w przeglądarce internetowej. Mechanizm ten dawał będzie mniejsze możliwości niż oficjalna wtyczka DjVu, ale powinien zaspokoić podstawową potrzebę wyświetlenia treści. Uzyskane w ten sposób rozwiązanie będzie w pewnym sensie analogiczne, do sytuacji z przeglądarkami formatów PDF – od pewnego czasu niektóre przeglądarki WWW (Chrome, Firefox) posiadają wbudowane wtyczki do PDF, które posiadają znacznie mniejsze możliwości niż

bezpłatna wtyczka Adobe Reader, ale wystarczają do podstawowego wyświetlania niezbyt długich dokumentów. Ponadto w jednej z aktualizacji oprogramowania dLibra, zostanie wprowadzona funkcja wieloformatowości, która pozwoli na równoległe udostępnianie obiektów cyfrowych w różnych, alternatywnych formatach prezentacyjnych. Oznaczać to będzie, że biblioteki cyfrowe, które przejdą na dLibrę 6 będą mogły udostępniać obiekty równoległe w kilku formatach, np. w formacie DjVu, PDF oraz JPG.

Podsumowując, proponujemy aby twórcy bibliotek cyfrowych w miarę możliwości ograniczyli korzystanie z formatu DjVu przy udostępnianiu digitalizowanych zbiorów, używając go przede wszystkim tam, gdzie jego zalety czynią go faktycznie niezbędnym (np. w przypadku publikacji o bardzo dużej liczbie stron). W chwili obecnej wydaje się, że w przypadku obiektów wielostronicowych formatem łatwiejszym w odbiorze przez czytelników jest PDF i to on powinien być najczęściej wykorzystywany. Niezależnie od tego, dLibra 6.0 ułatwi również podstawowy dostęp do publikacji w formacie DjVu udostępnionych w przeszłości. Z kolei wydanie jednej z kolejnych wersji oprogramowania dLibra umożliwi udostępnianie publikacji w tych formatach równoległe, tak więc biblioteki cyfrowe będą mogły dać czytelnikom wybór formatu.

Mamy nadzieję, że powyższe wyjaśnienia rozwiewają wątpliwości związane z formatem DjVu i oprogramowaniem dLibra. Zapewniamy równocześnie, że oprogramowanie dLibra będzie nadal rozwijane w zgodzie z bieżącymi potrzebami użytkowników, z uwzględnieniem wszelkich istniejących uwarunkowań i ograniczeń.